

Kim Behnke (FP):

Som ordfører for forslagsstillerne skal jeg hermed tillade mig at fremsætte:

Forslag til lov om stop for stormoskébyggeri på Amager.

(Lovforslag nr. L 87).

Jeg skal i øvrigt henvise til lovforslagets tekst og de bemærkninger, som ledsager det.

Pelle Voigt (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om en bedre udnyttelse af den eksisterende boligmasse ved omdannelse af ejerboliger til lejeboliger.

(Beslutningsforslag nr. B 14).

Jeg henviser til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål til ministrene:**Formanden:**

De som nr. 5-8 opførte spørgsmål (spørgsmålene nr. S 72-75), der er stillet af Hjortnæs (S) til trafikministeren, udsættes efter ønske fra spørgeren til spørgetiden onsdag den 6. februar 1991.

Spm. nr. S 83**1) Til udenrigsministeren af:****Erik B. Smith (S):**

»Vil udenrigsministeren drage omsorg for, at ANC på samme måde som i Sverige og Norge får status på lige fod med programsamarbejdslande, det vil sige, at der opstilles landeramme for bistandens omfang, og at der holdes konsultationer mellem Danida og ANC om, hvilke aktiviteter der kan iværksættes inden for landerammen?«

Skriftlig begrundelse

ANC har gennem længere tid ønsket at forhandle direkte med Udenrigsministeriet for bl.a. at drøfte, på hvilken måde Danmark kan yde bistand til ANC's aktiviteter.

Nu, hvor ANC ikke længere er engageret i en væbnet kamp mod det sydafrikanske regime, siges der ikke at være noget til hinder for, at Danida optager direkte forhandlinger med ANC om støtte.

Under henvisning til, at ANC har indkaldt til en international donorkonference i Arusha i Tanzania i dagene 6.-8. februar, er det af betydning, at Danmark er repræsenteret ved konferencen på samme måde, som man er det fra Norge og Sverige, dvs. fra Udenrigsministeriet ved Danida.

Erik B. Smith (S):

Jeg vil gerne spørge udenrigsministeren, om han gennem Danida vil optage direkte kontakt med ANC i Sydafrika nu, hvor organisationen har afgivet, kan man sige, retten til voldeligt at omstyrte apartheidstyret i Sydafrika og derfor fortjener, at man også på statsligt plan legaliserer samarbejdet mellem Danmark og ANC.

Det er baggrunden for mit spørgsmål.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Det spørgsmål, hr. Erik B. Smith rejser om et egentligt direkte bistandssamarbejde med ANC, har jo været rejst adskillige gange gennem de senere år.

Siden den humanitære bistand begyndte i 1980, har vi kanaliseret bistanden til ANC's aktiviteter igennem Folkekirkens Nødhjælp, og det har vi for øvrigt haft særdeles gode erfaringer med.

Når vi ikke hidtil har kunnet imødekomme opfordringer til at gå ind i et direkte bistandssamarbejde, er det jo, som hr. Erik B. Smith også nævner det, først og fremmest fordi organisationen fastholdt brugen af væbnet kamp som et middel til at opnå resultater.

Til det kan føjes, at vi også havde vores tvivl om, at ANC administrativt og organisatorisk var tilstrækkeligt funderet til at kunne formidle anvendelsen af danske midler på fuldt betryggende vis.

Nu har vi set, som det bliver nævnt, at ANC har suspenderet den væbnede kamp og for øvrigt har holdt fast ved det, selv under de omfattende voldshandlinger i efteråret, som jo især ANC's tilhængere var ofre for. Og også i anden sammenhæng har ANC bekræftet sin fortsatte forpligtelse til forhandlinger.

[Udenrigsministeren]

På den baggrund og i lyset i øvrigt af den udvikling, der har fundet sted i Sydafrika, er regeringen nu i princippet villig til at etablere en direkte bistandskontakt til ANC. Formen for en sådan kontakt vil vi gerne overveje nærmere.

De foreløbige tanker går i retning af at etablere kontakten til ANC inden for rammerne af den eksisterende apartheidbevilling under en form, hvor de private danske organisationer, der jo gennem mange år på fortræffelig vis har medvirket i udnyttelsen af bevillingen, fortsat bliver inddraget og engageret.

Det kan f.eks. ske på den måde, at Udenrigsministeriet med ANC drøfter de overordnede principper og eventuelt en beløbsramme for bistanden, mens de private organisationer som hidtil varetager det egentlige projektansvar.

Erik B. Smith (S):

Jeg vil gerne sige udenrigsministeren tak for svaret. Jeg synes, det er klogt af den danske regering at lægge sig på den samme linje som Sverige og Norge.

I forlængelse heraf vil jeg gerne spørge, om Danida vil blive repræsenteret på den kommende donorkonference, som ANC afholder i Tanzania.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Jeg kan oplyse, at Danmark ved den donorkonference, der skal finde sted i Tanzania her i begyndelsen af februar, vil være repræsenteret af ambassaden i Dar-es-Salaam.

Det skal ikke opfattes som noget specielt signal. Vi er fra dansk side mest interesseret i at rette vores fremtidige støtte mod uddannelsesprogrammer internt i Sydafrika, og hvad det angår, er situationen den, at konkrete forslag til den form for programmer ikke er noget, der kan forelægges på donorkonferencen. Og da det er tilfældet, har vi ikke fundet det påkrævet at være til stede med repræsentanter fra København. Men ambassaden vil blive instrueret om på konferencen at tilkendegive den fortsatte danske interesse i at modtage anmodninger om støtte til intern uddannelsesvirksomhed.

I øvrigt kan jeg føje til, at vi som udtryk for den værdi, vi tillægger donorkonferencen, hvor jo alle hidtidige og også potentielle bidragsydere til ANC for første gang kommer sammen, efter anmodning fra ANC har ydet et bidrag til konferenceomkostningerne.

Erik B. Smith (S):

Jeg vil endnu en gang takke udenrigsministeren. Samtidig vil jeg dog sige, at det formentlig er udenrigsministeren bekendt, at ANC lægger stor vægt på, at det er Danida og ikke ambassaden i Dar-es-Salaam, der repræsenterer Danmark på konferencen.

Derfor vil jeg spørge udenrigsministeren én gang til, om han ikke mener, det er hensigtsmæssigt, at Danmark er repræsenteret på samme måde, som Sverige og Norge er på den pågældende konference.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Nu er det jo også Danidas folk, der sidder på ambassaden i Dar-es-Salaam, så de kan på udmerket vis repræsentere Danida.

Når Norge og Sverige gør noget andet, skyldes det vel nok, at deres samarbejde med ANC traditionelt er voldsomt meget større end Danmarks samarbejde. Sidste år var det svenske samarbejde f. eks. 14 gange så stort som det danske, og det norske var 6 gange så stort. Derfor kan man ikke helt sammenligne vores situation med den, der gør sig gældende for Norge og Sverige.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 66

2) Til *industriministeren* af:

Ove Fich (S):

»Hvilke initiativer har ministeren taget, og hvilke initiativer vil ministeren tage for øjeblikkelig at hjælpe virksomheder, der på grund af krisen i Golfen midlertidigt er ude af stand til at eksportere til området, og som af den grund har økonomiske problemer, som kan føre til konkurs?«

Ove Fich (S):

Siden 2. august 1990 har en række danske virksomheder haft svært ved at eksportere til de arabiske områder, specielt Golfen, og det gælder ikke blot Irak og Kuwait, som har været underlagt boykot, men også en række andre arabiske lande, hvor det har stået lidt på stand-by.

Det truer en række virksomheder, og jeg ønsker derfor at vide, hvad industriministeren vil gøre for at hjælpe disse virksomheder over dette forhåbentlig midlertidige problem. Man

[Ove Fich]

skulle jo nødig risikere, at en række virksomheder, som ellers er sunde, på grund af denne situation går konkurs.

Industriministeren (Anne Birgitte Lundholt):

Virksomhedernes assistancemuligheder inden for Industriministeriets område består først og fremmest i eksportkreditforsikringen.

Jeg skal lige til indledning nævne, at da krisen opstod her sidste efterår, lavede vi en rapport i samarbejde med erhvervene for at vurdere, hvor store problemer virksomhederne kunne få. Det viste sig selvfølgelig for enkelte virksomheder at være nogle større beløb, men sammenlagt ikke noget voldsomt problem.

De virksomheder, som har forsikret sig i Eksportkreditrådet, vil, hvis de i øvrigt opfylder garantibetingelserne, kunne få erstatning for manglende betalinger som følge af Golfkrisen. Det gælder også fremover, idet Eksportkreditrådet naturligvis udviser en større forsigtighed i den nuværende situation.

Ud over allerede afskibede leverancer har eksportørerne også haft mulighed for at sikre sig mod, at varer fremstillet med henblik på eksport til området ikke kan leveres og dermed betales.

Jeg forstår spørgeren sådan, at han tænker på den situation, hvor en virksomhed, der tidligere har eksporteret til Golfområdet, nu af den ene eller anden årsag ikke har mulighed for at fortsætte eksporten. Og i dét tilfælde bærer virksomhederne som i ethvert andet tilfælde, hvor en eksport standser, selv risikoen.

Jeg mener også, at den risiko bør bæres af virksomhederne selv, også selv om det i visse tilfælde kan have afgørende betydning for virksomheden, som har satset hårdt på eksporten til enkeltlande.

Jeg agter således ikke – af hensyn til præcedensvirkningerne – at tage initiativer til, at staten skal gå ind og dække en sådan risiko i den nuværende situation i Golfen, idet det kan få meget store afsmittende effekter på andre områder, hvor der udbryder en konflikt af den ene eller anden art.

Men jeg kan samtidig oplyse, at det på EF-plan har været drøftet, om virksomheder kan rejse erstatningskrav mod EF som følge af embargoen over for Irak. Kommissionen har i den forbindelse udtalt, at der ikke i Fællesskabet er etableret noget princip om erstatningsret som

følge af en sådan lovgivning. Men under drøftelserne af problemet er det i EF i øvrigt kommet frem, at medlemsstaterne ikke er tilbøjelige til at yde erstatning for virksomhedernes eksporttab generelt.

Ove Fich (S):

Jeg vil gerne takke for svaret, også selv om jeg ikke er tilfreds med det. Hovedproblemet består således i, at virksomhederne ikke kan færdigforhandle nye kontrakter og derved er tvunget til at eksportere til nye lande. Men det er ikke så let fra den ene dag til den anden at ændre sine eksportfremstød – det tager tid at komme ind på nye markeder – og derfor ender måske ikke mange, men dog nogle virksomheder i en ganske alvorlig situation, som de er uforskyldt i. Og jeg vil gerne gentage, at det, jeg taler om her, er sunde virksomheder, som vi har brug for også den dag, krisen i Golfen er ovre.

Men jeg forstår ministerens svar således, at det er noget, ministeren ikke agter at gøre noget ved. Er det korrekt forstået?

Industriministeren (Anne Birgitte Lundholt):

Nu forstår jeg, at det drejer sig om forhandling af nye kontrakter; jeg har tidligere forstået, at det drejede sig om konkurser og andet.

Vedrørende forhandling af nye kontrakter er det jo korrekt, at dette, at der opstår et oprør i en stat et eller andet sted i verden, som man har en eksport til, at der opstår en krigssituation i Golfen, eller at der opstår et kraftigt valutafald på det amerikanske marked, som det også har været tilfældet, er en del af en eksporterende virksomheds risiko, og i øvrigt er det generelt i EF-landene i dag erkendt, at det er svært at tage højde for den slags ting.

Men vi kan gøre noget på andre måder, og bl.a. har jeg forespurgt hos justitsministeren og fået oplyst, at der i sådanne situationer er mulighed for at få behandlet eventuelle likviditetsproblemer specielt i henhold til de regler, der findes om konkurs og betalingsstandsning. Så de virksomheder, der eventuelt af den årsag kommer ud i problemer, kan naturligvis gå den vej rundt. Men det er et spørgsmål, der hører under et andet ministerområde.

Men dette at give en eller anden form for støtte til virksomheder, som måske kunne have opnået en kontrakt – det ved vi jo ikke engang om de kunne, selv om jeg har respekt for, at

[Industriministeren]

nogle selvfølgelig ville have gjort det – kan jeg ikke se vil være muligt, bl. a. fordi vi ikke kan afgrænse det.

Til gengæld har jeg her sagt, at virksomheder, der har været fornuftige og har forsikret i Eksportkreditrådet og også har forsikret oparbejdningsperioden, har erstatningsmuligheden uden problemer.

Ove Fich (S):

Jeg takker igen for svaret og vil gerne spørge, om der kan løftes lidt mere af sløret for de muligheder, der ligger i relation til Justitsministeriet netop i likviditetsvanskelige situationer.

Nyrup Rasmussen (S):

Jeg vil gerne følge op med at spørge industriministeren, om ministeren har konkret overblik over, hvor mange virksomheder Golfkrisen får økonomiske konsekvenser for, hvor mange beskæftigede der er tale om, og hvor store beløb der i givet fald er involveret. I øvrigt vil jeg lytte med interesse til ministerens svar på hr. Ove Fichs spørgsmål.

Det ville være overordentlig nyttigt, om industriministeren og justitsministeren så hurtigt som overhovedet muligt fik tilkendegivet over for de berørte virksomheder, at der altså er muligheder på likviditetsområdet, således at vi i videst muligt omfang undgår konkurser eller andre truende konsekvenser for sunde og fornuftige virksomheder.

Industriministeren (Anne Birgitte Lundholt):

Hvad angår overblikket, nævnede jeg i indledningen af min besvarelse, at vi udarbejdede en rapport i Industriministeriet, da krisen startede, og denne rapport opgør helt klart, både hvor mange virksomheder og hvilken eksport der er tale om. Disse svar har altså været tilgængelige også for Erhvervsudvalgets medlemmer i hvert tilfælde i det sidste halve års tid.

Hvad angår konkursordningerne, har jeg forespurgt Justitsministeriet og kan på vegne af justitsministeren oplyse, at reglerne i konkursloven giver virksomheder, der på grund af krigen i Golfen får økonomiske problemer, en række muligheder for at løse disse, uden at det nødvendigvis behøver at ende med en konkurs.

Justitsministeren peger specielt på, at en virksomhed ikke kan erklæres konkurs, selv om den får likviditetsproblemer, såfremt illikvidi-

teten må anses som forbigående, hvad den jo normalt vil blive i et krigstilfælde. Der må foretages en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, og det vil naturligvis kunne få betydning på længere sigt, om krigen, som vi alle sammen håber, bliver kortvarig, eller om den bliver en mere langvarig affære.

Endelig er der nogle specielle regler vedrørende betalingsstandsning, hvor man, hvis det går så galt, kan gå videre i en anmeldelse af en betalingsstandsning og få nogle specielle henstande i anledning af, at man er kommet i problemer af denne her årsag.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 89**3) Til miljøministeren af:****Gade (SF):**

»Hvordan er ministerens syn på opbygningen af et internationalt center til behandling af brugt atombændsel og andet atomaffald i Dounreay, Skotland?«

Skriftlig begrundelse

Den tidligere miljøminister har på regeringens vegne klart fastlagt den danske politik i forhold til opbygningen af et center for behandling af atombændsel i Dounreay. I besvarelsen af spørgsmål nr. S 56 fra spørgeren til indenrigsministeren i Folketingets spørgetid onsdag den 16. januar opstod der tvivl, om regeringen har forladt dette synspunkt. Det er afgørende for spørgeren, at Danmark klart placerer sig på den rigtige side i den omfattende debat i Europa om opbygningen af dette anlæg på nordspidsen af Skotland.

Gade (SF):

Når jeg ulejliger miljøministeren i dag, er det, fordi vi for en uge siden hørte indenrigsministeren lægge op til en kovending i dansk politik i forhold til udbygning af oparbejdningsanlægget for brugt atombændsel i Dounreay i Skotland. Det er et brud, hvis det er den linje, der fortsætter, som nok bør bemærkes. Derfor venter jeg med spænding på miljøministerens svar på dette spørgsmål.

Miljøministeren (Per Stig Møller):

Den tidligere miljøminister, Lone Dybkjær, udtrykte sidste år over for den engelske miljøminister alvorlig bekymring i anledning af planerne om etablering af et nyt og større center for oparbejdning af radioaktivt brændsel i Dounreay i Skotland.

Jeg vil gerne gentage, at det fortsat er regeringens holdning, at det umiddelbart er grund til bekymring og skepsis i anledning af disse planer, som vi dog endnu ikke kender det nærmere indhold af.

Som en konsekvens heraf har indenrigsministeren, der er ansvarlig for beredskabet og radioaktiv forurening, netop skrevet til den engelske miljøminister og bedt om, at de danske myndigheder løbende holdes orienteret om disse planer.

Derudover følger de danske myndigheder, som det fremgik af indenrigsministerens indlæg sidste onsdag, jo også nu løbende udviklingen på Dounreay. Civilforsvarsstyrelsen var der så sent som i juli sidste år på besigtigelse.

Jeg kan tilføje, at hele spørgsmålet vil blive drøftet på det nordiske miljøministermøde den 28. januar, altså på mandag, og jeg vil efter mødet i Nordisk Råd sørge for, at sagen overvejes af de ministre herhjemme, som er ansvarlige for de forskellige områder. Regeringen vil på den baggrund overveje, om der er behov for, at sagen drøftes i EF.

Der er altså ikke nogen ændring i regeringens opfattelse af Dounreay's kommende virksomhed.

Gade (SF):

Det er jeg glad for, for indenrigsministeren udtrykte sig sandelig på en anden måde end for en uge siden. Jeg er glad for, at ministeren har kigget lidt i arkiverne og set, at det har været dansk politik år efter år, på konference efter konference, i Pariskonventionen og i de nordiske lande at protestere mod planerne om udbygning af Dounreay.

Men tilbage står, at denne sag er aktuel. Der foregår en kamp om, hvorvidt der skal føres nyt brændsel op til Dounreay og den skal udbygges som et internationalt center for atombændsel. Men som ministeren ved, er det i fuld gang – det er ikke noget, man skal undersøge. Står ministeren fuldstændig bag den dagsorden, som blev vedtaget den 19. november 1987 om forbud

mod opførelse af nye atomoparbejdningsanlæg omkring Nordsøen og eliminering af udledningerne?

Hvis ministeren siger ja til dette første spørgsmål – og det håber jeg – vil jeg gerne spørge, hvad ministeren vil gøre lige nu for at erklære, at man ønsker at stoppe de brændsels-transporter, som er i fuld gang, men som heldigvis bliver standset af havnearbejdere, der ikke vil losse den last.

Miljøministeren (Per Stig Møller):

Jeg vil bede spørgeren være opmærksom på, at han har stillet spørgsmålet: »Hvordan er ministerens syn på opbygningen af et internationalt center til behandling af brugt atombændsel og andet atomaffald i Dounreay, Skotland?« Det er altså det center, som er under diskussion, og som der er planer om, men som der ikke er nogen beslutninger om. Beslutningerne træffes tidligst ifølge den engelske miljøminister i slutningen af 1991. Det er det spørgsmål, hr. Gade har stillet til mig.

De andre spørgsmål om søtransport osv. henhører ikke under miljøministeren, idet arbejdsfordelingen til orientering for hr. Gade er den, at indenrigsministeren er ansvarlig for så vidt angår beredskab og radioaktiv forurening, industriministeren for så vidt angår transport til søs, justitsministeren for så vidt angår vejtransport, sundhedsministeren for så vidt angår de sundhedsmæssige aspekter, trafikministeren for så vidt angår jernbane- og flytransport, og hvis der er noget tilbage, kan det være mig.

Gade (SF):

Det var et chokerende svar, når en miljøminister på den måde fralægger sig ansvaret. Det lød som en bureaukrat, men miljøministeren er jo altså minister for miljøet, og hvis han ikke har siddet længe nok i stolen til at være blevet klar over det, vil jeg gerne gøre opmærksom på det.

Hvis man er miljøminister, må man være optaget af, at dette her – også transporterne – giver problemer for miljøet. Det var den tidligere miljøminister. Det har Danmark fremført i konventionerne, og det er man meget optaget af på Færøerne og i Grønland. Hvorfor kan miljøministeren ikke give et klart svar på det, der er helt aktuelt, nemlig spørgsmålet om transporterne, som jo er første fase af at udbygge Dounreay til den losseplads, man har planer om?

Miljøministeren (Per Stig Møller):

Jeg vil bare bede spørgeren om at sørge for, at den minister, hvis ressort det henhører under, også kommer ned og svarer. Søtransporten henhører altså ikke under mig, men naturligvis er jeg da bekymret for, at der kan komme udslip. Jeg er også bekymret for, at Dounreay f. eks. gennem udslip skulle kunne komme til at påvirke fiskebestanden, sådan som færingerne er opmærksom på. Som spørgeren fik at vide sidste gang af indenrigsministeren, er der en dialog mellem indenrigsministeren, industriminister og miljøministeren om disse spørgsmål for at fremme en ordentlig behandling af dem og om muligt eventuelt tage dem op i EF.

Jeg sagde jo også til hr. Gade, at uagtet disse ressortspørgsmål tages sagen op på miljøministrenes møde på mandag i Stockholm, hvor vi vil drøfte, hvorledes vi i de nordiske lande skal reagere på det. Men i den forbindelse bedes spørgeren være opmærksom på, at svenskerne ikke kunne tilslutte sig den danske reaktion i fjor, så det kan blive vanskeligt, og derfor skal EF ind i billedet. Den danske holdning er naturligvis, at radioaktive udledninger skal begrænses så meget som overhovedet muligt af hensyn til havmiljøet og af hensyn til havets levende ressourcer. Det var vores indstilling, det er vores indstilling. Og så skal vi sørge for, at sikkerhedsreglerne bliver så gode som overhovedet muligt, så de lever op til dette.

Gade (SF):

Der er kun én ting, jeg hæfter mig ved, og det er, at ministeren siger, at man fra dansk side ønsker at begrænse udledningerne af radioaktive stoffer mest muligt. Nu skal det ikke være et skoleridt i, hvilke ord man bruger, men jeg vil gerne forstå det sådan, at miljøministeren dermed mener det samme, som står i dagsordenen den 19. november 1987, hvor der står: »Eliminering af udledninger af radioaktive stoffer«, for hvis det er regeringens politik, må man naturligvis sige nej til en udvidelse af aktiviteten.

Miljøministeren (Per Stig Møller):

Regeringens politik er sådan, som vi markerer den alle vegne, også i Parisforhandlingerne, at radioaktive udledninger skal begrænses så meget, som det overhovedet er menneskeligt muligt, og det vil sige eliminering, for i det øjeblik, man får noget ud, er der en sikkerhedsrisi-

ko, som vi også er klar over i forbindelse med fiskeriet.

Vi vil altså have det så langt væk som overhovedet muligt, men vi lever jo ikke i et teoretisk samfund. Der kan ske udslip, sådan som det er sket, og vi har fået sikkerhed for, at de var meget små. Vores politik er naturligvis, som dagsordenen også sagde, at få elimineret det.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 91**4) Til miljøministeren af:****Trøjborg (S):**

»Vil ministeren foranledige, at et forbud mod børns jollesejads, der tager udgangspunkt fra statsejede strandarealer, ophæves?«

Skriftlig begrundelse

Randbøl Statsskovdistrikt har i brev af 18. maj 1990 til Sønderup Jolleklub betinget, at jollesejads ikke tager udgangspunkt fra den stats-ejede del af Sønderup Strand eller den dertil hørende badebro, da det efter distriktets skøn kan være til gene for andre gæster.

Der har aldrig været nogen klager over børnenes jollesejads – tværtimod kun positive reaktioner fra lokalbefolkningen – og det er derfor uforståeligt, at staten vil tvinge børnene væk fra statsstrandarealet.

Børnene sejler kun en gang om ugen – torsdag sidst på eftermiddagen – og ikke i sommerferieperioden.

Jolleklubben har brug for badebroen, da en optimistjolle stikker op til 1 meter i vandet.

Trøjborg (S):

Spørgsmålet kan måske synes lidt pudsigt formuleret, men spørgsmålet om offentlighedens adgang til offentligt ejede strandarealer har tidligere været drøftet her i Tinget, og der har tilsyneladende også ved den tidligere drøftelse været en uoverensstemmelse mellem Tingets flertals opfattelse af offentlighedens adgang til offentligt ejede strandarealer og så den administrative praksis. Og tilsyneladende er der ikke i den mellemliggende tid sket nogen som helst ændringer i administrativ praksis.

I et svar af 11. januar fra miljøministeren har jeg fået meddelt, at miljøministerens statsskov-

[Trøjborg]

distrikt i Randbøl har givet en tilladelse til bådoplæg i overensstemmelse med Fredningsnævnets bestemmelser under den forudsætning, at sejlads ikke måtte tage udgangspunkt fra det statsejede skovareals strand. Det syntes jeg var et ganske besynderligt svar, og jeg har derfor tilladt mig at spørge miljøministeren, om han mener, det var et fornuftigt svar.

Miljøministeren (Per Stig Møller):

Af begrundelsen for spørgsmålet fremgår det, at jolleklubben har oplyst, at den kun sejler én gang om ugen. Hvis klubben er tilfreds med dette omfang, er jeg enig med spørgeren i, at en så begrænset aktivitet må kunne finde sted sammen med de øvrige aktiviteter i området. Jeg forudsætter her naturligvis, at Fredningsnævnet giver dispensation fra strandbeskyttelseslinjen til bådoplægget på den private grund, og at de private, som ejer denne grund, accepterer bådenes tilstedeværelse, og at kommunen giver sit samtykke til, at jolleklubben benytter den eksisterende bro, som er kommunal.

Som jeg oplyste i mit skriftlige svar af 11. januar 1991 til spørgeren, har jeg i samme ånd anmodet Skov- og Naturstyrelsen om at kontakte Odder Kommune med henblik på at skabe en aftale, der tilfredsstiller alle i området. Det skulle være muligt at bruge broen både til jollesejls og til badning.

Trøjborg (S):

Jeg vil gerne takke miljøministeren for svaret. Jeg forstår det således, at miljøministeren er indstillet på at ændre den administrative praksis, der har ført til Statsskovdistriktets svar, der understreger, at Statsskovdistriktet kan stille som en betingelse for, at man sanktionerer Fredningsnævnets godkendelse til bådoplæg, at miljøministeren svarer, at Statsskovdistriktet ikke kan stille betingelser om, at der ikke må foregå sejlads med udgangspunkt i det statsejede skovareal.

Derudover vil jeg gerne spørge miljøministeren, om miljøministeren mener, at den administrative praksis i statsskovvæsenet er i overensstemmelse med den beretning, som blev afgivet af Miljø- og Planlægningsudvalget den 14. juni 1985, hvor man bl.a. siger, at man for Miljøministeriets strande skal anlægge en smidig og i størst mulig udstrækning lempelig fortolkning af bestemmelserne i bekendtgørelsen. Man si-

ger også, at miljøministeren har givet et tilsagn om at rette henvendelse til andre offentlige strandejere med henblik på om muligt at få tilvejebragt en lignende lempelig administration.

I den forbindelse vil jeg gerne spørge miljøministeren, om det er miljøministerens indtryk, at der foretages en lempelig administration, ikke mindst på baggrund af den konkrete sag.

Miljøministeren (Per Stig Møller):

Jeg kan naturligvis ikke stå her i Folketinget og sige, at strandbeskyttelseslinjen ikke skal respekteres, for så ville jeg jo have ophævet alle muligheder for Dansk Naturfredningsforening, fredningsnævnene og andre, som måtte ønske strandbeskyttelseslinjen beskyttet, for at opnå dette. Jeg ville også kunne blive indklaget for Overfredningsnævnet, hvis jeg kom med et sådant generelt standpunkt.

Men det, der er tale om her, er altså en konkret strandbeskyttelseslinje, som vi gerne vil anbefale dispensation fra, så de unge mennesker, der bruger jollerne, kan komme til at bruge stranden. Men at begynde at udvide dette til at gælde alle danske strande, så jeg kommer til at krænke strandbeskyttelseslinjen generelt, vil jeg ikke være med til, og det tror jeg også hr. Trøjborg ville bebrejde mig hvis jeg prøvede at gøre i en anden anledning.

Men dette at anlægge en smidig fortolkning af bestemmelserne går jeg ind for, og det er også det, jeg gør her.

Trøjborg (S):

Jeg takker for svaret. Jeg er naturligvis glad for, at ministeren vil anlægge en smidig fortolkning af reglerne og dermed være i overensstemmelse med den beretning, der blev afgivet af Miljø- og Planlægningsudvalget den 14. juni 1985.

Men jeg vil gerne stille et spørgsmål i anledning af ministerens bekymring for strandbeskyttelseslinjen. Skal den bekymring forstås sådan, at det kan lade sig gøre med hold i gældende lovgivning at forbyde, at sejlads tager udgangspunkt fra strandarealer, der er omfattet af strandbeskyttelseslinjen? Men det vil altså også sige, at hvis jeg kommer med mit sejlsbræt, må jeg heller ikke – i alle tilfælde hvor vi har bestemmelser om strandbeskyttelseslinier gældende – tage udgangspunkt for min sejlads fra et sådant beskyttet strandareal.

Miljøministeren (Per Stig Møller):

Bare tænk situationen: Hvis hr. Trøjborg lider skibbrud, er der ingen, der vil forhindre ham i at komme ind på den beskyttede strand, og jeg vil i hvert tilfælde anmode alle skovridere om at sørge for, at hr. Trøjborg kommer i land.

Men jeg synes, at vi er ude i en af de rene hypoteser. Naturligvis kan man tage udgangspunkt fra strandene på den måde, hr. Trøjborg sagde. Jeg ser slet ikke nogen problemer i det. Det, der har været problemet her, er oplægget, og det er bådebroen, hvor der er forskellige interesser: der er strandbeskyttelseslinien, der er den private ejer, der er kommunens bro. Det er viklet sammen af tre forskellige regler, og dér siger jeg konkret til hr. Trøjborg: Det er et meget lille problem. Det må kunne løses, så alle bliver tilfredse, og det er det, der er budskabet.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Skriftligt besvarede spørgsmål:**Formanden:**

Fra de pågældende ministre er modtaget skriftlige svar på spørgsmål stillet af følgende medlemmer af Folketinget:

Jens Thoft: spm. nr. S 12 og 34-37

Pia Kjærsgaard: spm. nr. S 17

Trøjborg: spm. nr. S 20

Kaj Poulsen: spm. nr. S 23

Klaus Hækkerup: spm. nr. S 29 og 30

Bjørn Westh: spm. nr. S 31

Erling Christensen: spm. nr. S 32

Jørgen Estrup: spm. nr. S 38-46

Gade: spm. nr. S 51

Inger Stilling Pedersen: spm. nr. S 52

Spm. nr. S 12

Til udenrigsministeren (2/1 91) af:

Jens Thoft (SF):

»Finder udenrigsministeren, at det er i overensstemmelse med de danske regler for våbeneksport, når såkaldte fiskeriinspektionsskibe solgt til Burma anvendes af juntaen i Burma til at undertrykke befolkningen, og vil ministeren oplyse, hvorledes regeringen agter at hindre gentagelser?«

Begrundelse

I en menneskealder har der været militært diktatur i Burma. Sidste år gjorde studenter og buddhistmunke opstand, hvilket tvang regeringen til at udskrive det første valg i Burmas historie.

Valget blev en jordskredssejr for modstanderne af diktaturet, Den Nationale Liga for Demokrati. Diktaturet har imidlertid ikke villet overgive magten til valgets sejrherre og har i stedet arresteret alle oppositionspartiets ledere.

Tusinder af munke og studenter, der har protesteret mod diktaturet, er fængslet eller forsvundet.

Undertrykkelsen bringes ud i landsbyerne ved hjælp af krigsskibe, der for få år siden blev indkøbt i Danmark til fiskeriinspektion og efterfølgende bevæbnet af Bofors i Sverige.

Danmark har i øvrigt ved samme lejlighed ifølge det anerkendte militære opslagsværk Jane's solgt såkaldte fiskeriinspektionsskibe til Senegal og Marokko.

Det er helt uacceptabelt, at der ikke er bedre kontrol med dansk våbeneksport, og jeg finder det beskæmmende, når danskfremstillede våbensystemer anvendes til at undertrykke demokrati.

Svar (15/1 91):**Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):**

Danmark leverede i begyndelsen af 1980'erne tre fiskeriinspektionsskibe til Burma (nu Myanmar). Skibene blev finansieret med statslån fra Danida som led i en større indsats til ophjælpning af fiskeriet i Myanmar.

Hvis man vil hjælpe lokale fiskere, må man også beskytte dem mod andres ulovlige fiskeri. Det gør vi selv, og det gør alle lande. Og det bruger man fiskeriinspektionsskibe til. De danske skibe var ubevæbnede, da de blev leveret fra værftet, men burmeserne har senere bevæbnet dem især med håndvåben, men også med en enkelt 70 mm Boforskanon af ældre dato.

I august 1988 slog Myanmars regering ned på demokratibevægelsen. Fra dansk side reagerede vi straks med at stille al yderligere udviklingsbistand til landet i bero, og vi har lige siden sammen med de andre EF-lande søgt at øve pres mod styret i Nyanmar for at fremme respekten for demokrati og menneskerettigheder. EF-landene har så sent som den 4. januar

[Udenrigsministeren]

1991 udsendt en fælles erklæring, hvori de bl.a. giver udtryk for fortsat bekymring over menneskerettighedskrænkelserne i Nyanmar og gør det klart, at situationen i landet har fået alle EF-landene til at suspendere al ikkehumanitær udviklingsbistand til Myanmar og til at begrænse de økonomiske og handelsmæssige relationer til et minimum.

Jeg har svært ved umiddelbart at se, hvad de tidligere leverede fiskeriinspektionsskibe har med overgrebene på befolkningen at gøre. Det turde imidlertid være klart, at Danmark i den nuværende situation ikke vil give yderligere fiskeriinspektionsskibe – eller nogen som helst anden form for udviklingsbistand – til regeringen i Myanmar.

Spm. nr. S 17

Til *justitsministeren* (3/1 91) af:

Pia Kjærsgaard (FP):

»Hvilke nødplaner foreligger der til imødegåelse af det forventede pres på vore grænser af flygtninge fra Østlandene?«

Begrundelse

I Sverige kendes der allerede nødplaner til imødegåelse af en eventuel tilstrømning af et overvældende antal flygtninge fra Rusland. Da det må formodes, at en del af disse flygtninge vil blive afvist, kan det forventes, at de fortsætter til Danmark eller andre steder i Europa.

Da vi i forvejen har en af verdens mest liberale udlændingelove og ministerens parti har givet udtryk for en nødvendig stramning, som også Fremskridtspartiet har foreslået, må det formodes, at regeringen har en nødplan klar, så vi ikke også oversvømmes af folk fra Østlandene.

Svar (15/1 91):

Justitsministeren (Engell):

De berørte myndigheder følger nøje den politiske udvikling i Østlandene og herunder navnlig den aktuelle udvikling i Sovjetunionen. De berørte myndigheder har endvidere overvejet, hvorledes man praktisk kan håndtere en situation med en masseflugt fra Sovjetunionen.

Den ændring af de sovjetiske udrejsebestemmelser, som har været omtalt i dagspressen, og som skulle være trådt i kraft ved årsskiftet, er udsat indtil videre.

Spm. nr. S 20

Til *miljøministeren* (3/1 91) af:

Trøjborg (S):

»Vil ministeren sikre, at Sondrup Jolleklub fortsat kan drive jollesejlsads fra den statsejede del af Sondrup Strand?«

Begrundelse

Med henvisning til en artikel i Horsens Folkeblad den 2. januar 1991, »Statens offentlige strand må ikke betrædes af børn«, anmodes miljøministeren om at ændre Randbøl Statskovdistrikts administration af offentlighedens adgang til de af Miljøministeriet ejede arealer ved Sondrup Strand.

Svar (14/1 91):

Miljøministeren (Per Stig Møller):

Jeg har forelagt spørgsmålet for Skov- og Naturstyrelsen, som oplyser følgende, hvortil jeg kan henholde mig:

»Sagens baggrund er kort fortalt den, at Sondrup Jolleklub søgte og fik fredningsnævnets tilladelse til at oplægge optimistjoller på Odder Kommunes grund og til at opstille en skurvogn til opbevaring af materialer på det nærliggende statsejede areal ved Sondrup Strand.

På Odder Kommunes grund foregår der i forvejen bådoplæg og sejlsads.

Tilladelsen til bådoplægget blev givet i henhold til naturfredningslovens § 46 (vedrørende strandbyggelinier). Tilladelsen til opstilling af skurvognen er dels en dispensation fra en konkret fredning efter naturfredningslovens § 34, dels en dispensation fra naturfredningslovens § 47 (om skovbyggelinier).

For at give tilladelse til at opstille skurvognen på statens areal havde Randbøl Statskovdistrikt betinget sig, at sejlsadsen skulle tage sit udgangspunkt fra det kommunale areal i overensstemmelse med fredningsnævnets tilladelse for at undgå konflikter med andre brugeres anvendelse af det statslige areal.

Sondrup Jolleklub placerede ikke jollerne i overensstemmelse med tilladelsen, men på en privat grund umiddelbart op til det statsejede strandareal. Klubben benyttede herefter en offentlig badebro på det statsejede areal som udgangspunkt for sejlsadsen, hvilket efter distrik-

[Miljøministeren]

tets skøn er til gene for andre gæsters brug af arealet.

Da jolleklubben flyttede bådoplægget, bortfaldt distriktets accept af at opstille skurvoggen, og som ejer af arealet foranledigede distriktet den herefter fjernet, efter at klubben flere gange var blevet anmodet om at bringe forholdene i orden.«

Jeg kan oplyse, at jeg har anmodet Skov- og Naturstyrelsen om at kontakte Odder Kommune med henblik på at aftale en tilfredsstillende løsning.

Spm. nr. S 23

Til *arbejdsministeren* (4/1 91) af:

Kaj Poulsen (S):

»Agter ministeren at iværksætte en undersøgelse af, om Arbejdstilsynet i en årrække har fortiet oplysninger om asbestskader hos eternitarbejdere, på lige fod med den undersøgelse, sundhedsministeren har oplyst skal iværksættes af tidligere patienter, der har fået foretaget det operative indgreb det hvide snit?«

Begrundelse

Cand. scient. adm. Sussi Handberg, AUC, samt jorunalist H. Bülow har nu i to af hinanden uafhængige undersøgelser påvist en manglende ansvarlighed hos myndighederne, der har ført til alvorlige og livstruende helbredsskader hos asbestarbejdere. Derfor efterlyses en officiel undersøgelse af sagen.

Svar (14/1 91):

Arbejdsministeren (Kirkegaard):

Jeg kan oplyse, at Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg den 5. oktober 1989 stillede et lignende spørgsmål. Af mit svar den 23. november 1989 til udvalget fremgik bl.a., at Arbejdstilsynet kreds Nordjyllands Amt gennem en årrække har haft jævnlige kontaktmøder med Dansk Eternitfabrik A/S og de asbestudsatte arbejdere. I forbindelse med møderne har kredsen vejledt om asbests farlighed. Kredsen har afgivet konkrete påbud til virksomheden om forhold vedrørende de asbestudsatte arbejdere.

Endvidere har kredsen ført en omfattende korrespondance med eternitfabrikken, som fabrikken altid har været og også i dag er forpligtet til at videregive til de ansatte.

Jeg finder ikke, at der på nuværende tidspunkt er grundlag for at iværksætte en nærmere undersøgelse.

Jeg henviser i øvrigt til mit ovenfor nævnte svar.

Spm. nr. S 29

Til *indenrigsministeren* (7/1 91) af:

Klaus Hækkerup (S):

»Vil ministeren oplyse, hvad det vil koste at flytte Civilforsvarsstyrelsen, Værnepligtsstyrelsen, Indenrigsministeriets indfødsretskontor og Indenrigsministeriets afdeling for personregistrering fra deres nuværende domicil til Kildeskattehuset i Birkerød (flytteudgifter, indretning af nye arbejdspladser, edb-udstyr osv.), samt hvad de årlige lejeudgifter for ovennævnte er i 1990?«

Svar (14/1 91):

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

De udgifter, der er forbundet med flytningen af de fire nævnte styrelser, er på nuværende tidspunkt vanskelige at opgøre. Der er på basis af Boligministeriets erfaringer med flytning af statslige institutioner udarbejdet et foreløbigt overslag, hvorefter udgifterne kan opgøres således:

1. *Udgifter, som det skønnes at Boligministeriet nødvendigvis må afholde med henblik på genudlejning:*

Indretning af lokaler til ny lejers behov	1,8 mio. kr.
Etablering af edb-installationer og telefoner med henblik på moderne kontorstandard (inkl. ingeniørarbejder til fremføringsveje til edb)	6,0 mio. kr.
Supplerende inventar	1,0 mio. kr.
2. <i>Specialudgifter forbundet med Indenrigsministeriets indflytning</i>	
Flytteudgifter	1,0 mio. kr.
Særlige installationer	2,0 mio. kr.

I alt . . . . . 11,8 mio. kr.

De under afsnit 1 nævnte udgifter til edb-installationer er opgjort som samlede udgifter, idet udgifterne også indeholder investeringer

[Indenrigsministeren]

vedrørende Værnepligtsstyrelsen og Indenrigsministeriets indfødsretskontor, som sikrer en mere moderne standard, end tilfældet er i dag.

Der vil endvidere blive tale om at fremskynde en række udgifter til vedligeholdelse af de igangværende lejemål, således at de fraflyttede lokaler i overensstemmelse med lejekontrakten kan fraflyttes i velvedligeholdt stand. Disse udgifter kan anslås til ca. 2,5 mio. kr. for Indenrigsministeriets institutioner.

Der er – i lighed med andre styrelser sammenlægning, f.eks. Kort- og Matrikelstyrelsen og Told- og Skattestyrelsen – en række økonomiske fordele forbundet med en sammenlægning af de omhandlede styrelser, herunder at der sker en lokalemæssig integration, hvorved der opnås en større fleksibilitet i anvendelsen af ressourcerne. Der vil endvidere med henblik på en mere rationel anvendelse af ressourcerne kunne etableres samdrift på en række områder, f.eks. telefonbetjening, trykkeri, forsendelse og vagtordninger.

Da Told- og Skattestyrelsen har truffet beslutning om at samle administrationen på færre adresser, opnås ved den her omhandlede flytning netto i højere grad, at statslige institutioner benytter statslige ejendomme i stedet for lejede lokaler. Dette er i overensstemmelse med statsrevisorernes anbefalinger.

De samlede lejeudgifter (ekskl. varmebidrag) i 1990 for de fire nævnte institutioner udgør 6.396.000 kr.

Spm. nr. S 30

Til *indenrigsministeren* (7/1 91) af:

Klaus Hækkerup (S):

»Hvor store beløb har Civilforsvarsstyrelsen de sidste to år investeret på opbygning af varslingsystemet i Vordingborggade, og hvor stor en del af disse udgifter er spildt ved en eventuel flytning af styrelsen?«

Svar (14/1 91):

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

I forbindelse med opbygning af et nyt varslingsystem har Civilforsvarsstyrelsen i 1989 og 1990 investeret i alt 1.608.000 kr. i Vordingborggade.

Denne investering omfatter anskaffelse af edb-udstyr, udvikling af edb-programmer, etablering af edb-lokalnet og indkøb af inventar samt diverse øvrige hjælpemidler.

Ved en flytning af styrelsen vil et edb-lokalnet til en værdi af 49.000 kr. ikke kunne genanvendes.

Spm. nr. S 31

Til *sundhedsministeren* (7/1 91) af:

Bjørn Westh (S):

»Skyldes den påtænkte besparelse pr. 1. april 1991 på ca. 10 pct. af budgettet for Sexologisk Klinik på Rigshospitalet, at regeringen finder, at behovet for behandling på den pågældende klinik er faldende, eller skyldes besparelsen, at klinikken ikke har kunnet/kan overholde sine økonomiske rammer som indtægtsdækket virksomhed?«

Begrundelse

På baggrund af forhistorien (folketingsbeslutning om oprettelse af klinikken) findes det naturligt, at regeringen giver Folketinget sin vurdering af behovet for klinikken, når der foreslås store ændringer (nedskæringer) i klinikens arbejdsmuligheder.

Svar (15/1 91):

Sundhedsministeren (Ester Larsen):

Rigshospitalets økonomiske forhold gør det påkrævet, at der gennemføres effektiviseringer inden for alle funktioner. For Sexologisk Klinik er det besluttet at gennemføre rationaliseringer, hvorved der kan nedlægges en reserve-lægestilling. Det er Rigshospitalets vurdering, at klinikens aktiviteter vil kunne opretholdes i uændret omfang.

Udgifterne til drift af Sexologisk Klinik udgjorde i 1990 3,3 mio. kr. Ved de planlagte rationaliseringer forventes opnået besparelser med en helårsvirkning på ca. 277.000 kr.

Spm. nr. S 32

Til *justitsministeren* (8/1 91) af:

Erling Christensen (S):

»I forlængelse af ministerens svar på spørgsmål nr. S 10 den 4. januar 1991 bedes ministeren oplyse, om politi, anklagemyndighed og retten i Odense har fulgt Justitsministeriets instruks som nævnt i sidste afsnit i svaret i den på Fyn meget omtalte sag, hvor en spiritusberuset flugtbilist i december 1990 påkørte og dræbte

[Erling Christensen]

en cyklist, og i bekræftende fald bedes oplyst årsagen til, at lovovertræderen endnu ikke har fået sin sag pådømt, men færdes på fri fod.«

Svar (16/1 91):

Justitsministeren (Engell):

Indledningsvis kan jeg oplyse, at Justitsministeriet den 21. december 1990 på baggrund af den omtale i pressen, der samme dag var af den omtalte sag, tog kontakt til politiet i Odense.

Vicepolitimesteren oplyste i den forbindelse, at sagen – på samme måde som andre tilfælde af meningsløs, grov vold – ville blive fremmet mest muligt, således at der i løbet af kort tid kunne udarbejdes anklageskrift med henblik på, at der snarest kunne falde dom i sagen.

Til brug for besvarelsen af spørgsmålet har politimesteren i Odense oplyst, at sagen endnu er under efterforskning. Politiet har den 10. januar 1991 modtaget erklæringerne fra Retsmedicinsk Institut i København om de udtagne blodprøvers alkoholindhold. Ud over blodanalyserne afventes en medikamentanalyse. Disse analyser har man telefonisk anmodet om fremskyndelse af under hensyn til sagens særlige karakter. Senest den 10. januar er anmodningen bragt i instituttets erindring.

1991	1992	1993	1994	1995	1996
2.027	1.906	1.357	922	836	519

Spm. nr. S 35

Til *forsvarsministeren* (9/1 91) af:

Jens Thoft (SF):

»Vil ministeren give en oversigt over allerede indgåede kontrakter på materiel og udrustning, der endnu ikke er leveret, og samtidig give en oversigt over, hvornår kontrakterne er indgået, og hvornår forventet leverance finder sted?«

Begrundelse

Det er mit indtryk, at Danmark endnu har mulighed for at opsigte en lang række af de allerede indgåede kontrakter, fordi levering først finder sted om flere år. Derfor har jeg ved dette

Endelig har politimesteren oplyst, at det kan blive nødvendigt at forelægge sagen for Retslægerådet, men at den til stadighed søges fremmet mest muligt. Så snart de nødvendige erklæringer foreligger, ventes sagen at kunne indbringes for retten.

På denne baggrund må jeg konkludere, at sagen er blevet behandlet i overensstemmelse med de instrukser, som Justitsministeriet har givet om en særlig hurtig behandling af disse sager.

Spm. nr. S 34

Til *forsvarsministeren* (9/1 91) af:

Jens Thoft (SF):

»Vil ministeren give en oversigt over betalingsforpligtelser på bevilgede materielinvesteringsprojekter pr. 1. januar 1991 opdelt på betalingsår og i prisniveau januar 1991?«

Begrundelse

Der henvises til begrundelsen for spm. nr. S 35 af dags dato.

Svar (16/1 91):

Forsvarsministeren (Enggaard):

Betalingsforpligtelser på bevilgede materielinvesteringsprojekter er pr. 1. januar 1991 således (mio. kr.):

spørgsmål og spørgsmål nr. S 34 af dags dato anmodet om en oversigt, således at Folketinget kan se, hvad der allerede er indgået af forpligtelser, hvilket materiel der er tale om, og hvornår betaling og leverance skal finde sted.

Svar (16/1 91):

Forsvarsministeren (Enggaard):

<i>Projekt</i>	<i>Kontra-heret</i>	<i>Levering afsluttet</i>
<i>Hæren:</i>		
Panserminer	1986	1991
Pansrede mandskabsvogne med maskinka-		

[Forsvarsministeren]

non	1989	1993
Signalmateriel	1987	1992
Ammunition	1987-89	1993
Områdesignalsystem. Kampvognsprojekt 1989	1988-89	1992
Modifikation af trukne haubits	1989-90	1995
Panserværnshelikop- tere	1987-88	1992
	1987-90	1991
<i>Søværnet:</i>		
Udstyr til elektronisk krigsførelse	1981	1991
Kommunikationsud- styr	1982	1992
Mekaniske modmid- ler mod sømålsmissi- ler	1987	1994
Køb og modernise- ring af Kobbenubåde	1985-86	1991
Levetidsforlængelse af minelæggere af Falster-klassen	1984-89	1993
Modifikation af tor- pedoer	1986	1991
Standard Flex 300, 1. serie	1985-86	1991
Sonarmateriel til 1. serie Standard Flex 300	1990	1993
Minerydningsmodul til Standard Flex 300 .	1989	
Standard Flex 300, 2. serie	1990	1994
Kabelkontrollerede miner	1984	1992
Antiinvasionsminer ..	1987	1992
Bundminer SGM-80 .	1987-90	1995
<i>Flyvevåbnet:</i>		
Maverick missiler ...	1989-90	1992
<i>Hjemmeværnet:</i>		
ABC-udrustning	1990	1993
Panserværn	1990	1991

Spm. nr. S 36 Til *forsvarsministeren* (9/1 91) af:**Jens Thoft (SF):**

»Vil ministeren give en oversigt over Danmarks bidrag til NATO's infrastrukturprogram

for de seneste fem år samt de forventede udgifter for den kommende 5-års-plan og samtidig oplyse, hvilke beløb Danmark allerede har givet såkaldt option på?«

Begrundelse

Det er mit indtryk, at NATO's infrastrukturprogram fortsætter helt uantastet på trods af tøbruddet mellem Øst og Vest. For at få et overblik over, hvilke udgifter Danmark allerede har moralsk forpligtet sig til (givet option på), og hvilke der forventes at komme, har jeg anmodet om denne oversigt.

Svar (16/1 91):

Forsvarsministeren (Enggaard):

Danmarks bidrag til NATO's infrastrukturprogram har i de seneste fem år, 1986-90 inkl., været følgende (i mio. kr.):

1986	246,5
1987	265,5
1988	398,1
1989	405,0
1990	417

I forslag til finanslov for 1991 er udgifterne for 1991 anslået til 484 mio. kr. og for 1992-94 498 mio. kr. årligt.

Den senere udvikling har imidlertid medført, at spørgsmålet om størrelsen og indholdet af fremtidige infrastrukturprogrammer på dansk initiativ er taget op til drøftelse i NATO. Udgifterne i de kommende år kan derfor blive lavere end anslået.

Spm. nr. S 37 Til *forsvarsministeren* (9/1 91) af:**Jens Thoft (SF):**

»Kan ministeren oplyse, hvor langt Forsvarskommandoen er med forhandlingerne om at købe yderligere et antal kampvogne, og vil ministeren oplyse, på hvor mange kampvogne og for hvilke beløb Danmark har afgivet ordre i de sidste to kalenderår?«

Begrundelse

Det er mit indtryk, at Forsvarsministeriet er tæt på at underskrive kontrakt på et nyt stort antal kampvogne af typen Leopard på trods af afspændingen og på trods af, at Danmark, efter

[Jens Thott]

at muren er faldet, har indkøbt over 100 kampvogne.

Svar (16/1 91):

Forsvarsministeren (Enggaard):

Ved aftale om forsvarets ordning 1989-91 af 14. marts 1989 blev det fastsat, at hærens kampvognspark skulle moderniseres til et tidssvarende niveau. I fortsættelse heraf fik Forsvarsministeriet ved aktstykke 278 af 31. maj 1989 Finansudvalgets tilslutning til at iværksætte kampvognsprojekt 1989 til i alt 2.955 mio. kr. i prisniveau januar 1988.

Kampvognsprojektet består af en Leoparddel, der omfatter anskaffelse af 110 brugte tyske Leopard 1-kampvogne og en modifikation af disse og de 120 eksisterende danske Leopardkampvogne med et moderne altvejs sigte- og ildledelsessystem.

110 forældede Centurionkampvogne udfases.

Danmark har inden for de to sidste kalenderår afgivet ordre på 110 brugte kampvogne samt modernisering af kampvogne for ca. 2.100 mio. kr.

Kampvognsprojektet omfatter endvidere en modifikatikon af de resterende 106 Centurionkampvogne. Konsekvenserne af CFE-aftalen betyder, at Danmark skal reducere antallet af kampvogne med 36 stk. Denne reduktion vil blive foretaget i antallet af de førnævnte Centurionkampvogne.

Spm. nr. S 38

Til *forsvarsministeren* (10/1 91) af:

Jørgen Estrup (RV):

»Vil ministeren på baggrund af udenrigsministerens oplysninger til pressen om udlån af et antal Sidewindermisiler til det tyrkiske forsvar oplyse, om der fra dansk side er knyttet begrænsninger og betingelser til anvendelsen af disse og i bekræftende fald hvilke?«

Begrundelse

Efter mødet i Udenrigspolitisk Nævn den 8. januar d.å. videregav udenrigsministeren oplysninger til pressen om det udlån af et antal Sidewindermisiler til det tyrkiske forsvar, som nævnet i fortrolighed netop var blevet orienteret om. Da regeringen således ikke finder det

nødvendigt at fastholde fortrolighedskravet i denne sag – og sagen allerede er blevet gjort til genstand for offentlig debat – forekommer det helt nødvendigt, at rækkevidden og de principielle sider af det indgåede lånearrangement belyses nærmere.

Svar (16/1 91):

Forsvarsministeren (Enggaard):

Udlånet er til brug for det tyrkiske forsvar, og det er aftalt, at missilernes eventuelle anvendelse kun kan finde sted som led i forsvar af Tyrkiet i tilfælde af et eventuelt angreb fra Irak.

Spm. nr. S 39

Til *forsvarsministeren* (10/1 91) af:

Jørgen Estrup (RV):

»Vil ministeren på baggrund af udenrigsministerens oplysninger til pressen om udlån af et antal Sidewindermisiler til det tyrkiske forsvar oplyse, om udlånet er tidsbegrænset?«

Begrundelse

Der henvises til begrundelsen for spm. nr. S 38.

Svar (16/1 91):

Forsvarsministeren (Enggaard):

Jeg kan bekræfte, at udlånet er tidsbegrænset, idet det er meddelt, at missilerne efter afslutning af Golfkrisen og dermed af den eksisterende trussel mod Tyrkiets grænser skal leveres tilbage.

Spm. nr. S 40

Til *forsvarsministeren* (10/1 91) af:

Jørgen Estrup (RV):

»Vil ministeren på baggrund af udenrigsministerens oplysninger til pressen om udlån af et antal Sidewindermisiler til det tyrkiske forsvar oplyse, om missilerne kan tænkes anvendt uden for tyrkisk luftrum?«

Begrundelse

Der henvises til begrundelsen for spm. nr. S 38.

Svar (16/1 91):

Forsvarsministeren (Enggaard):

Jeg kan henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. S 38.

Spm. nr. S 41

Til *forsvarsministeren* (10/1 91) af:

Jørgen Estrup (RV):

»Vil ministeren på baggrund af udenrigsministerens oplysninger til pressen om udlån af et antal Sidewindermisser til det tyrkiske forsvar oplyse, hvilke argumenter der er anvendt som begrundelse for det ønskede udlån?«

Begrundelse

Der henvises til begrundelsen for spm. nr. S 38.

Svar (16/1 91):

Forsvarsministeren (Enggaard):

Regeringens beslutning er baseret på en tyrkisk anmodning. Beslutningen er begrundet i den almindelige forpligtelse, der efter regeringens opfattelse gælder, til at yde bistand til en NATO-allieret i tilfælde af en trussel. Der henvises i øvrigt til besvarelsen af spørgsmål nr. S 43.

Spm. nr. S 42

Til *forsvarsministeren* (10/1 91) af:

Jørgen Estrup (RV):

»Vil ministeren på baggrund af udenrigsministerens oplysninger til pressen om udlån af et antal Sidewindermisser til det tyrkiske forsvar oplyse, i hvor mange tilfælde Danmark tidligere har deltaget i lignende lånearrangementer?«

Begrundelse

Der henvises til begrundelsen for spm. nr. S 38.

Svar (16/1 91):

Forsvarsministeren (Enggaard):

Der er i nyere tid ikke forekommet lignende tilfælde, men jeg kan oplyse, at Danmark i september 1990 på lignende vilkår har lånt luftværnsmisser af Norge og Holland i forbindelse med deployering af korvetten »Olfert Fischer« til Golfen.

Spm. nr. S 43

Til *forsvarsministeren* (10/1 91) af:

Jørgen Estrup (RV):

»Vil ministeren på baggrund af udenrigsministerens oplysninger til pressen om udlån af et antal Sidewindermisser til det tyrkiske forsvar oplyse, om regeringen anser et sådant lånearrangement for at være en del af Danmarks allianceforpligtelser inden for NATO, og i bekræftende fald hvoraf forpligtelsen fremgår, og om der er begrænsninger i omfanget af sådanne forpligtelser?«

Begrundelse

Der henvises til begrundelsen for spm. nr. S 38.

Svar (16/1 91):

Forsvarsministeren (Enggaard):

Ja. Forpligtelsen fremgår af NATO-traktatens artikel 3, som forpligter medlemslandene til individuelt og kollektivt at opretholde og udvikle deres evne til at modstå væbnet angreb. Udmøntningen heraf vil i hvert tilfælde bero på en konkret vurdering.

Spm. nr. S 44

Til *forsvarsministeren* (10/1 91) af:

Jørgen Estrup (RV):

»Vil ministeren på baggrund af udenrigsministerens oplysninger til pressen om udlån af et antal Sidewindermisser til det tyrkiske forsvar oplyse de skønnede omkostninger ved lånearrangementet?«

Begrundelse

Der henvises til begrundelsen for spm. nr. S 38.

Svar (16/1 91):

Forsvarsministeren (Enggaard):

Da det er forudsat i forbindelse med udlånet, at missilerne skal leveres tilbage, sker udlånet uden betaling fra Tyrkiet.

Der er således ikke umiddelbart omkostninger forbundet med lånearrangementet.

[Forsvarsministeren]

Spm. nr. S 45

Til *forsvarsministeren* (10/1 91) af:

Jørgen Estrup (RV):

»Vil ministeren på baggrund af udenrigsministerens oplysninger til pressen om udlån af et antal Sidewindermisseriler til det tyrkiske forsvar oplyse, hvilken indvirkning udlånet af missilerne har på henholdsvis F-16- og Drakeneskadrillernes beredskab?«

Begrundelse

Der henvises til begrundelsen for spm. nr. S 38.

Svar (16/1 91):

Forsvarsministeren (Enggaard):

Udlånet har ingen mærkbar indvirkning på eskadrillernes beredskab.

Spm. nr. S 46

Til *forsvarsministeren* (10/1 91) af:

Jørgen Estrup (RV):

»Vil ministeren på baggrund af udenrigsministerens oplysninger til pressen om udlån af et antal Sidewindermisseriler til det tyrkiske forsvar oplyse, om og i hvilket omfang andre NATO-lande har indgået lignende lånearrangementer med Tyrkiet?«

Begrundelse

Der henvises til begrundelsen for spm. nr. S 38.

Svar (16/1 91):

Forsvarsministeren (Enggaard):

Jeg kan oplyse, at Tyrkiet har anmodet en række NATO-lande om hjælp med Sidewindermisseriler, bl.a. Norge, der har udlånt et antal Sidewindermisseriler til Tyrkiet.

Spm. nr. S 51

Til *arbejdsministeren* (10/1 91) af:

Gade (SF):

»Vil ministeren fremsende et statusnotat, der viser, hvad der er kommet ud af tidligere initiativer (jf. bl.a. ministerens svar på spørgsmål nr. S 701 (1989-90) af den 2. april 1990) for at

løse problemerne med en bedre udnyttelse af arbejdskraften inden for tekstilindustrien, samt oplyse, hvilke tanker ministeren nu gør sig om en konkret indsats?«

Begrundelse

Det fremgår af Dagbladet Børsen fra 8. januar 1991, at vi nu igen er i den situation, at danske tekstilvirksomheder flytter arbejde til udlandet med den begrundelse, at det ikke er muligt at skaffe øvede syersker herhjemme.

Spørgeren har sammen med andre rejst denne problemstilling i foråret 1990 og blev i den sammenhæng lovet, at der var initiativer på vej. Derfor ønskes nu en statusbeskrivelse af, hvad der er sket siden april sidste år. Samtidig må det være rimeligt, om ministeren nu kan klarlægge, hvad regeringen agter at foretage sig for at sikre, at virksomhederne sørger for en tilstrækkelig oplæring af syersker til et rutineret niveau.

Svar (17/1 91):

Arbejdsministeren (Kirkegaard):

Som jeg også nævnte i mit svar i foråret 1990, er AF-Ringkøbing generelt opmærksom på, at der er problemer med at besætte job inden for tekstil- og beklædningsindustrien, og at disse ubesatte job omhandler rutinerede syersker.

Derfor iværksatte Arbejdsmarkedsnævnet i Ringkøbing i samarbejde med bl.a. arbejdsmarkedets parter en undersøgelse af tekstil- og beklædningsindustriens arbejdskraftproblemer omhandlende beskæftigelsesmønstre for kursister på konfektions- og trikotagesyning i AMU-systemet. Undersøgelsen afsluttedes i efteråret 1990.

Undersøgelsens konklusion bestyrker vurderingen af, at den stadige mangel på øvede/rutinerede syersker er et oplærings- og ikke et uddannelsesproblem, samt at ansvaret herfor påhviler virksomhederne. Eksempelvis peger undersøgelsen på, at tidligere erhvervs erfaring inden for tekstil- og beklædningsbranchen har afgørende betydning for længerevarende ansættelse inden for branchen, og at der er en betydelig afgang fra branchen, som er med til at forstærke mangelen på rutinerede syersker.

Undersøgelsen er blevet fulgt op af et møde mellem AF og Tekstilindustriens Arbejdsmarkedspolitiske Udvalg. Her gjorde AF og Arbejdsmarkedsnævnet opmærksom på, at det

[Arbejdsministeren]

var uholdbart, at kun knap 25 pct. af de uddannede syersker får varig beskæftigelse inden for branchen, og at det på længere sigt bliver nødvendigt med en ændret prioritering af uddannelsesindsatsen, medmindre virksomhederne inden for branchen påtager sig den nødvendige oplæring af syersker.

Mødets resultat blev, at tekstilindustrien påtog sig udarbejdelsen af et udspil til en sikring af den fornødne oplæring for branchen. AF-Ringkøbing afventer endnu dette udspil, men det er vurderingen, at et sådant udspil vil kunne danne baggrund for lokale initiativer til afhjælpning af situationen.

Tekstil- og Beklædningsindustriens Brancheudvalg er også opmærksom på problemet og arbejder til stadighed på at inødekomme branchens specielle vilkår med hensyn til store krav til fleksibilitet i uddannelsessystemet.

Det er en vigtig forudsætning, at branchens arbejdsgivere og arbejdstagere inddrages aktivt i løsningen af problemerne. Dette sker bl.a. gennem brancheudvalget, som for tiden arbejder intenst med at opbygge en ny uddannelsesstruktur, der bl.a. kan forøge medarbejdernes fleksibilitet. Denne forventes etableret som forsøg i 2. halvår 1991. Men der er tale om et problem, som er vanskeligt at løse på kort sigt. Det er nødvendigt at arbejde på længere sigt i et tæt samarbejde mellem Arbejdsmarkedsstyrelsen, brancheudvalget, AMU-centrene og AF.

I øvrigt er brancheudvalget enig med mig i, at den uddannelse, der tilbydes på AMU-centrene, ikke er beregnet på at give egentlig jobtræning, dvs. rutine i de enkelte operationer. Dette må virksomhederne være indstillet på selv at give medarbejderne. Der er således enighed om, hvori problemerne består.

De ovennævnte initiativer viser, at man både hos AF-Ringkøbing og i brancheudvalget er meget opmærksomme på branchens specielle problemer og arbejder intenst med at finde løsningsmuligheder. Jeg finder det vigtigt, at man forsøger at løse sådanne problemer lokalt, hvor de findes, og at det sker med medvirken fra arbejdsmarkedets parter som f.eks. her i Tekstil- og Beklædningsindustriens Brancheudvalg.

Spm. nr. S 52

Til *socialministeren* (10/1 91) af:

Inger Stilling Pedersen (KRF):

»Vil ministeren foranledige, at der foretages en undersøgelse af, hvordan børn, der har været anbragt uden for hjemmet, klarer sig senere hen?«

Begrundelse

Der er gennem tiden foretaget mange undersøgelser og analyser af årsagerne til tvangsfjernelser, af, hvilke anbringelsessteder der anvendes, af antallet af fjernelser fra hjemmet, af, hvordan sådanne fjernelser kan forebygges, af antallet af genanbringelser ved forskellige anbringelsessteder og lign.

Imidlertid er der tilsyneladende ingen, der nærmere har undersøgt, hvordan det påvirker børn at være anbragt uden for hjemmet. Det bør derfor undersøges, hvordan børnene klarer sig, og om anbringelsen giver dem psykiske påvirkninger, som følger dem senere i livet. Socialforskningsinstituttet har foretaget en lignende undersøgelse af, hvordan unge adopterede fra Asien, Afrika eller Latinamerika klarer sig sammenlignet med deres jævnaldrende.

Det er vigtigt at have sådanne eventuelle længerevarende følgevirkninger af en fjernelse med i overvejelserne, når man vurderer, hvorledes der skal sættes ind for at hjælpe et barn eller en familie.

Svar (15/1 91):

Socialministeren (Else Winther Andersen):

Spørgsmålet om, hvordan børn, der har været anbragt uden for hjemmet, senere klarer sig, indgår i en efterundersøgelse, som Socialforskningsinstituttet har planer om at iværksætte i 1991. Det er tanken at gennemføre undersøgelsen som en stikprøveundersøgelse, hvor der foretages sammenligninger med jævnaldrende grupper. Undersøgelsen påregnes at ville løbe over ca. 1½ år.

Hertil kan jeg føje, at spørgsmålet om børns opvækst uden for hjemmet har været genstand for undersøgelse i Københavns Kommune i 1986, og at der findes en undersøgelse fra 1987 om tvangsfjernede børn i Nordjyllands Amt.

Jeg er enig med spørgeren i, at det er vigtigt at have oplysninger om, hvordan det går med den gruppe børn, der har været anbragt uden for hjemmet. Men samtidig mener jeg, at vi bør afvente, hvad der kommer ud af Socialforskningsinstituttets omtalte undersøgelse, før vi

[Socialministeren]

går i gang med yderligere undersøgelser på området.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 6:

Forespørgsel til justitsministeren [om, hvilke ændringer af udlændingeloven ministeren agter at foreslå i indeværende folketingssamling].

Af Pia Kjærsgaard (FP) og Tom Behnke (FP).

(Forespørgslen anmeldt 17/1 91).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 53:

Forslag til lov om ændring af lov om tilvirkning og forhandling en gros m.m. af mejeriprodukter.

Af landbrugsministeren (Tørnæs).

(Fremsat 16/1 91).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Henrik Dam Kristensen (S):

Lovforslag nr. L 53 drejer sig om, om det hæderkronede danske lurmærke skal overdrages til Danske Mejeriers Fællesorganisation. Igenem årtier har mærket i de lande, hvortil Danmark har eksporteret mejeriprodukter, betydet kvalitet. Lurmærket på produkterne har for forbrugerne været en garanti, som har betydet noget for dem. De har med sindsro kunnet købe varerne – sådan skal det også være i fremtiden.

Regeringen ønsker privatisering. I dette tilfælde vil vi ikke afvise en privatisering, men i udvalgsarbejdet er der nogle spørgsmål, vi vil søge opklaret.

Af lovforslaget fremgår det, at der er forhandlet en aftale mellem Landbrugsministeriet og Danske Mejeriers Fællesorganisation. Vi vil sikre os, at virksomheder, der ikke har tilknytning til Danske Mejeriers Fællesorganisation, også reelt får mulighed for at benytte mærket.

Forholdet er jo det, at MD Foods har 7 ud af 12 pladser i Danske Mejeriers Fællesorganisation. Det er vigtigt, at alle relevante virksomheder får muligheden.

Lurmærket er registreret i 51 lande. Det fremgår, at der må påregnes vanskeligheder med at få registreringen overdraget til Danske Mejeriers Fællesorganisation i enkelte lande. Løsningen er tilsyneladende, at landbrugsministeren beholder registreringen i disse lande, men at Danske Mejeriers Fællesorganisation vil varetage al fysisk og administrativ kontrol med mærkernes anvendelse.

Et af regeringens argumenter for loven er afbureaukratisering. Spørgsmålet er, om man kan kalde denne sammenblanding af offentlig og privat virksomhed for afbureaukratisering. I hvert fald vil Socialdemokratiet sikre, at der er fuld kontrol med sammenblandingen. Det er et forhold, vi også ønsker nærmere belyst i udvalgsarbejdet.

Lovforslaget betyder, at kvalitetskontrol ikke længere skal være et offentligt anliggende. Det er et synspunkt, som Socialdemokratiet ikke uden videre er enig i. Under alle omstændigheder er det vigtigt for dansk eksport, at forbrugerne kan være sikre på, at kvaliteten er i orden. Når der står respekt omkring danske produkter, der bærer lurmærket, skyldes det ikke mindst de garantier, der følger med, og det ønsker vi som sagt også at der skal være i fremtiden.

Når regeringen har privatiseret, har det været af ideologiske grunde samt for at få penge i kassen. Det er det ikke i dette tilfælde, i alt fald ikke når det gælder økonomi. Danske Mejeriers Fællesorganisation får rettighederne vederlagsfrit. Så må det betyde, at Danske Mejeriers Fællesorganisation ikke kan kapitalisere mærket, samt at det administreres på en sådan måde, at relevante virksomheder får mulighed for at benytte det.

Socialdemokratiet ser frem til positiv behandling i udvalget.

Birthe Hansen (SF):

Umiddelbart kunne man måske godt sige, at da lurmærkningen primært har været vendt imod eksportmarkederne, kunne en overdragelse af administrationen fra Landbrugsministeriet til Danske Mejeriers Fællesorganisation være meget rimelig. Men så enkelt tror vi i SF